

۲۰۲۳/۱۰/۲۹

محمد اکبر امینی

بازار سرپوشیده خلم یا تاشقرغان ولایت سمنگان:

این بازار که عکس آن را در زیر می بینید، یکی از تئپیک ترین بازار های نوع قرون وسطی آسیای میانه در افغانستان می باشد که به شکل اولی آن با ترمیمات و بازسازی های بعدی تا کنون حفظ گردیده است. در نزدیکی های این بازار تاریخی، قصر جهان نما که به امر امیر عبدالرحمن خان اعمار گردیده است قرار دارد. بازار سرپوشیده خلم و قصر جهان نما با گذشت زمان تخریباتی در خود دیده بودند که از طرف انستیتوت باستانشناسی و حفظ ابدات تاریخی افغانستان در سال های دهه ۱۳۵۰ ش. مورد باز سازی و ترمیم قرار گرفتند. بازار سرپوشیده خلم، حصه به حصه تخریب و دو باره بازسازی شده می رفت تا این که در سال ۱۳۵۸ ش. به اثر تشدید جنگ و تسلط کامل مجاهدین به منطقه، کار باز سازی آن متوقف گردید.

نگارنده با همکار عزیزم شمس الدین در سال ۱۳۵۸ ش. برای ادامه کار بازسازی این بازار به ولایت سمنگان فرستاده شدیم. متأسفانه در روز رسیدن ما دود از تعمیر مقام ولایت سمنگان بلند بود و شب هنگام مجاهدین بر مقام ولایت مذکور حمله کرده بودند.

ما دو تن که لنگی و ریش داشتیم با قبول خطر، خود را به داخل تعمیر ولایت رساندیم که از طرف والی محل پذیرای شدیم. والی وطن پرست سمنگان امر کرد تا فوری مکتوب بازگشت ما به کابل را بنویسند و ما دو نفر را دوباره به کابل بفرستند.

بعد از گرفتن مکتوب، ما برای دیدن همکار ما یعنی امر حفظ مراقبت قصر جهان نما و تهیه راپور از بازار سرپوشیده خلم با گادی به قصر جهان نما رفتیم و به اثر اصرار امر مذکور چند شب را در قصر مهمان ماندیم تا مگر شرایط مساعد گردد و از بازار سرپوشیده خلم دیدن نماییم و راپوری از وضعیت بازار مذکور تهیه و به مرکز پیشکش کنیم که نشد و دوباره با دست خالی به کابل برگشتیم.

گفته می شود که بازار سرپوشیده خلم توسط حاکم ازبک خلم در تقریباً چهار صد و پنجاه سال قبل از امروز اساس گذاشته شده است.

تاشقرغان یا خلم به داشتن انار های شیرین و بزرگ بزرگ اش در افغانستان مشهور است.

امیر عبدالرحمن خان به منظور اقامت موقتی در وقت جوش انار، قصر جهان نما و باغ آن را اعمار نمود که خود با زن های صورتی اش در فصل حاصل برداری انار در آن می زیستند.

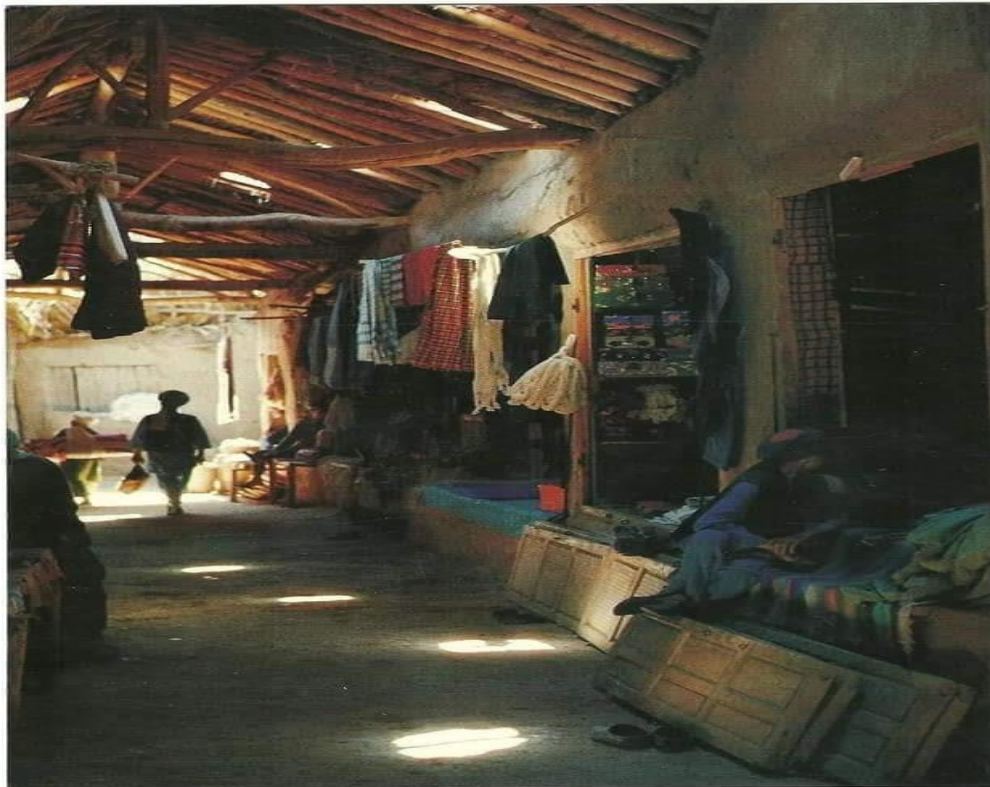
باغ جهان نما را به سبک باغ های کلاسیک اسلامی بطور متناظر و هندسی ساخته اند. این یگانه باغی است که در وقت امیر عبدالرحمن خان به سبک و اصول باغ سازی کلاسیک اسلامی و هلنستیک ساخته و متباقی باغ های عصر وی به سبک باغ سازی مدرن اروپایی ساخته شده است. در این سبک اروپایی که از قرن هژدهم میلادی به بعد در اروپا رایج شد، باغ ها بدون یک پلان منظم هندسی و بصورت غیر متناظر و غیر گرافیک ساخته شده اند که دیوار احاطویی ندارند. در این سبک باغ سازی مدرن اروپایی، قسمت های جداگانه ی باغ به طور مجزا از سایر قسمت های باغ دیزاین می شود و هر قسمت باغ منظر جداگانه یی می داشته باشد. باغ های بوستان سرای، گردان سرای و گلستان سرای در عصر امیر عبدالرحمن خان در کابل به شیوه مدرن اروپایی ساخته شده بودند.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

امیر عبدالرحمن خان مدت یازده سال را با روس های تزاری در تاشکن و نقاط دیگر اروپای شرقی سپری کرده بود که با الهام از تصورات و خیالات اش از این مناطق، سبک باغ سازی مدرن اروپایی را در کشور برای اولین بار رایج ساخت.

د پانو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په خیر و لولئ